

Společnost klinické cytologie ČLS JEP (org. č. 81)

Society for Clinical Cytology CzMA

Od roku 1947 byly při univerzitách zakládány cytologické stanice na gynekologických a porodnických klinikách. Cytodiagnostické stanice: Lékařská fakulta UPJŠ Košice (gyn.-por. klinika), přednosta: prof. MUDr. T. Schwarz, prof. MUDr. V. Čunderlík – cytolog; Lékařská fakulta UK Praha (I. gyn.-por. klinika), přednosta: prof. MUDr. K. Klaus, doc. MUDr. J. Herold – cytolog; Lékařská fakulta UK Praha (II. gyn.-por. klinika), přednosta: prof. MUDr. J. Lukáš, MUDr. F. Luksch – cytolog; Lékařská fakulta UK Bratislava (I. gyn.-por. klinika), přednosta: prof. MUDr. S. Štefánik, MUDr. A. Magát – cytolog; Lékařská fakulta UK Hradec Králové (gyn.-por. klinika), přednosta: prof. MUDr. J. Maršálek, prof. MUDr. O. Nyklíček – cytolog, Gynekologické centrum, Praha 5-Smíchov, doc. MUDr. J. Herold – cytolog.

V roce 1959 byla založena organizace československých cytologů, tzv. Cytologická komise pro gynekologickou cytodiagnostiku při výboru Gynekologické a porodnické sekce ČsLS JEP. Předseda gynekologické a porodnické sekce prim. MUDr. J. Jerie vyzval prof. MUDr. O. Nyklíčka, DrSc., aby svolal schůzku aktivních cytologů a byli zvoleni reprezentanti cytologie. Dne 3. 4. 1959 vznikl výbor cytologické komise ve složení: MUDr. J. Antoš (Hradec Králové), prof. MUDr. V. Čunderlík, DrSc. (Košice), prim. MUDr. K. Gross (Praha, Onkologický ústav), MUDr. J. Henzl (Praha, ÚPMD), doc. MUDr. J. Herold, CSc. (Praha, I. gyn.-por. klinika), MUDr. F. Luksch (Praha, Endokrinologický ústav, do roku 1957 II. gyn.-por. klinika), prof. MUDr. O. Nyklíček, DrSc. (Náchod, gyn.-por. oddělení), prim. MUDr. A. Magát, DrSc. (Ružomberok, gyn.-por. oddělení), prof. MUDr. M. Sonek, DrSc. (Brno), prof. MUDr. J. Židovský, DrSc. (Praha, ÚPMD). Současně výbor navrhl kooptovat prof. MUDr. J. Švejdu, DrSc. (Brno) a MUDr. J. Sirackého (Bratislava).

Celostátní výuka gynekologické cytodiagnostiky probíhala od roku 1955. Školení o prekancerózách cervixu organizovala formou kurzů Gynekologická a porodnická sekce ČLS JEP. Školiteli byli prof. MUDr. J. Pazourek, DrSc., a prim. MUDr. A. Magát, gynekologové a erudovaní patologové, kteří na vlastních klinikách zajišťovali histopatologickou službu (instituce klinických patologů vznikla později).

Od roku 1955 začali užívat cytologické diagnostické metody pneumologové a od roku 1957 se provádí cytologické vyšetření štítné žlázy (MUDr. V. Šmejkal).

V roce 1962 byla cytologická gynekologická sekce přijata do Mezinárodní cytologické akademie jako člen, jako jediná organizovaná složka cytologů ČSR.

V roce 1963 bylo výborem Cytologické gynekologické sekce uspořádáno I. vědecké sympozium za účasti F. Luksche, O. Nyklíčka, J. Sirackého, A. Králové, J. Kobilkové a J. Herolda. V letech 1962–1990 byla cytologická gynekologická sekce – díky významným osobnostem, které publikovaly doma i v zahraničí – jedinou organizovanou složkou zastupující české a slovenské cytology v zahraničí.

V září 1970 se sešlo v Praze forum evropských cytologů na vědeckém sympoziu, které zorganizoval prof. MUDr. J. Židovský s MUDr. A. Kagátem, MUDr. J. Sirackým, prof. MUDr. J. Kobilkovou a MUDr. A. Královou. Byla ustanovena Federace evropských cytologických společností a jejím prvním prezidentem se stal prof. MUDr. J. Židovský. Každý členský stát má v EFCS dva zástupce, které doporučuje výbor národní cytologické společnosti a schvaluje výbor EFCS.

Od roku 1984, po smrti prof. MUDr. J. Židovského, byla až do roku 1994 předsedkyní národní cytologické společnosti prof. MUDr. J. Kobilková, DrSc., F.I.A.C. V roce 1984 byli do výboru Cytologické gynekologické sekce koptováni aktivní cytologové z jiných oborů klinických i teoretických: prof. MUDr. Z. Lojda, DrSc., F.I.A.C., prof. MUDr. K. Smetana, DrSc., prof. MUDr. B. Habanec, DrSc., MUDr. V. Šmejkal.

V roce 1990 byla z iniciativy prof. MUDr. J. Kobilkové, DrSc., F.I.A.C. a za aktivní spolupráce výboru založena Společnost klinické cytologie jako řádný člen ČsLS JEP. Společnost sdružuje cytology všech klinických i teoretických oborů. V tomto duchu je složen i výbor tak, aby jednotliví členové zastupovali svou klinickou cytologickou základnu.

Společnost klinické cytologie s ekonomickou pomocí prof. G. L. Wieda, M.D., F.I.A.C., vedoucího mezinárodního výboru pro výuku cytodiagnostiky, měla možnost připravit ke zkouškám z gynekologické cytodiagnostiky a k získání titulu CT/IAC gyn. 28 adeptů z řad cytotechnologů (laborantů a RNDr.) a lékařů. IAC světila přípravu prof. MUDr. J. Kobilkové, DrSc., F.I.A.C. Mezinárodní zkoušky se konaly v září 1993 za účasti expertů IAC.

Významné aktivity

Za podporu ve výuce cytodiagnostiky, sponzorství mezinárodních aktivit našich cytologů po celou řadu let vděčíme Mezinárodní cytologické akademii (IAC) v osobě prof. G. L. Wieda, který udržoval kontakty s našimi cytology a pomáhal při výchově nových.

Cytologické gynekologické sekci byla svěřena organizace 11. evropského cytologického kongresu v Praze ve dnech 29. 9.–1. 10. 1982. Prezidentem kongresu a EFCS byl prof. MUDr. J. Židovský, DrSc., a generálním sekretářem prof. MUDr. J. Kobilková, DrSc.

20. evropský cytologický kongres proběhl v Praze ve dnech 23.–26. 9. 1992. Prezidentem kongresu byl prof. MUDr. Z. Lojda, DrSc., a generálním sekretářem prof. MUDr. J. Kobilková, DrSc.

Společnost klinické cytologie je řádným členem Mezinárodní cytologické akademie nepřetržitě od roku 1962. Od roku 1970 je řádným členem Evropské federace cytologických společností. Je členem Evropského výboru pro kontrolu kvality v cytodiagnostice a výuku (QATE). Zde je zastoupena prof. MUDr. J. Kobilkovou, DrSc., F.I.A.C., MUDr. A. Bekovou, M.I.A.C., doc. MUDr. J. Duškovou, CSc., F.I.A.C. a MUDr. J. Ondrušem, M.I.A.C., ředitelem školy pro gynekologickou cytodiagnostiku, která byla založena a schválena Ministerstvem zdravotnictví ČR v roce 1990 a pracuje podle výukového plánu EFCS.

První klinické cytologické práce dokazovaly význam cytodiagnostiky pro klinický obor gynekologie a porodnictví.

- Luksch L.: Cytologie vaginálních stěrů (Ústí nad Labem 1948).
- Nyklíček O.: Hodnocení funkčních cytogramů (Časopis lékařů českých, 1950), Poševní nátěry ve fyziologii (Praktický lékař, 1950).
- Čunderlík V.: Dyskarióza v buňkách karcinomu cervixu (Bratisl. lék. listy, 1951).
- Herold J.: Cytodiagnostika karcinomu cervixu (Časopis lékařů českých, 1951).
- Magát A.: Prekancerózy (Slov. lék., 1951).

Cytologové ze sekce gynekologické cytodiagnostiky se aktivně podíleli na pregraduální a postgraduální výuce. V učebnicích gynekologie byly kapitoly věnované cytodiagnostice:

- Trapl J.: Učebnice ženského lékařství (1953)
- Luksch F.: O poševní cytodiagnostice v gynekologii (1953)
- Trapl J., Vojta M.: Ženské lékařství (1958)
- Lukáš J., Klaus K.: Gynekologie (1959, učebnice pro lékařské fakulty)
- Herold J., Kobilková J.: Kapitola cytologie s obrazy (1959)
- Klaus K.: Porodnictví.
- Kobilková J.: Cytologie (1961)

Československo patřilo k těm státům, které zajišťovaly pro výuku gynekologické cytodiagnostiky učební pomůcky. Monografie F. Luksche a J. Herolda byla první monografií toho druhu ve střední Evropě. Neúnavná průkopnická práce proslavila F. Luksche a J. Herolda v celém světě. Zavedli cytodiagnostiku do klinické praxe gynekologie a porodnictví a z bohatých zkušeností vznikla monografie. Významné byly následující monografie:

- Luksch F.: Úvod do poševní cytologie (1953)
- Herold J., Luksch F.: Cytodiagnostika a rakoviny rodidel (1954)
- Nyklíček O.: Poševní cytologie těhotenství, porodu a šestinedělí (1960)
- Šimeček C.: Cytologické vyšetření v pneumologii (1962)
- Židovský J.: Poševní cytodiagnostika v těhotenství (1964)
- Nyklíček O.: Gynekologická hormonální cytodiagnostika (1970)
- Siracký J.: Cytology of the Female Genital Tract (1973, spolupráce WHO)
- Židovský J.: Poševní cytodiagnostika v patofyziologii těhotenství (1984)
- Kobilková J., Siracký J.: Cytodiagnostika v gynekologii (1984)
- Kobilková J., Siracký J. a kol.: Cytodiagnostika v gynekologii (1990, II. přepracované vydání)

Oficiálním časopisem jsou Acta Cytologica vydávaná v USA.

Ocenění

Do roku 1993 byli oceněni a stali se rádci a spolupracovníky Mezinárodní cytologické akademie (IAC): prof. MUDr. O. Nyklíček, DrSc., F.I.A.C. (Fellow of IAC), doc. MUDr. J. Herold, MUDr. F. Luksch, prof. MUDr. J. Židovský, DrSc., F.I.A.C., MUDr. J. Siracký, DrSc., F.I.A.C. a prof. MUDr. J. Kobilková, DrSc., F.I.A.C.

Po roce 1993 se stal čestným členem F.I.A.C.: prof. MUDr. Z. Lojda, DrSc.

Členy s titulem M.I.A.C. se stali: prof. MUDr. C. Povýšil, DrSc., MUDr. J. Filaun, MUDr. A. Beková, MUDr. J. Ondruš, MUDr. P. Tretíník, MUDr. V. Slavík, MUDr. M. Dušková, prof. MUDr. B. Habanec, DrSc., doc. MUDr. M. Šuta, DrSc., MUDr. P. Zatloukal a doc. MUDr. J. Dušková, Csc., která je od r. 1997 F.I.A.C.

Předseda: MUDr. Alena Beková, M.I.A.C.

Centrum gynekologické onkologické prevence, Praha

Vědecký sekretář: Doc. MUDr. Jaroslava Dušková, CSc.

II. patologicko-anatomický ústav 1. LF UK, Praha

Podklady zpracovaly prof. MUDr. J. Kobilková, DrSc., F.I.A.C., a MUDr. A. Beková, M.I.A.C.

Neaktualizováno.